

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

ETİK İKLİMİN ANTİ SOSYAL DAVRANIŞLARA
ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

HANDE ÖZİPEK

İSTANBUL, 2014

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ**

**ETİK İKLİMİN ANTİ SOSYAL DAVRANIŞLARA
ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

HANDE ÖZİPEK

Tez Danışmanı: YRD. DOÇ. DR. MERAL ELÇİ

İSTANBUL, 2014

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

Tezin Adı: Etik İklimin Anti Sosyal Davranışlara Etkisi

Öğrencinin Adı Soyadı: Hande Özipek
Tez Savunma Tarihi: 08.01.2014

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Enstitümüz tarafından onaylanmıştır.

.....
Enstitü Müdürü
İmza

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. F. Tunç Bozbura
Program Koordinatörü
İmza

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Yrd. Doç. Dr. Meral Elçi

TEŐEKKÜR

Beni etik iklim ve anti sosyal davranış kavramlarıyla tanıştışıp her zaman içtenlikle destek ve yönlendirmeleri ile tezimi bitirmeme destek olan danıőman hocam Yrd. Doç. Dr. Meral Elçi'ye,

Çok değerli katkılarından dolayı jüri üyeleri Lütüfhak Alpkın ve Meltem Yaman'a,

Yüksek lisansa başlamam konusunda beni ikna eden, yüksek lisans eğitimim ve tezimi yazdığım süre boyunca bana destek veren eőim Özer Özipek'e,

Yüksek lisans derslerimde tecrübelerinden faydalandığım ve bana yol gösteren değerli hocalarıma,

Teőekkürlerimi sunarım...

ÖZET

ETİK İKLİMİN ANTI SOSYAL DAVRANIŞLARA ETKİSİ

Özipek, Hande

İnsan Kaynakları Yönetimi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Meral Elçi

Ocak, 2014, 61 Sayfa

Etik iklimin anti sosyal davranışları azaltmaya yönelik etkisi; hem akademik alanda hem de iş dünyasında gittikçe daha fazla önem verilen bir konu haline gelmiştir. Bu tez çalışmasının amacı etik çalışma ikliminin anti sosyal davranışları azaltma yönündeki etkilerini incelemektir.

Bu maksatla İstanbul, Ankara, İzmir ve Antalya’ da Mal/Ürün Üretim ve Satış ile hizmet ve Eğitim sektörleri ağırlıkta olmak üzere hizmet veren 50 şirkette personel, orta&üst düzey yönetici, iş ortağı/sahibi, öğretmen, doktor/dış hekimi pozisyonlarındaki 663 çalışanına anketler gönderilmiş ve bu anketlerin cevaplanması kendilerinden istenmiştir.

Yapılan istatistiksel analizler sonucunda çalışanların görev yaptıkları örgütlerdeki etik iklim algılamalarının artmasının söz konusu örgütlerde yaşanan antisosyal davranışları azalttığı yönünde bir bulgu elde edilmiştir.

Araştırma sonucunda etik iklim ile anti sosyal davranışlar arasında negatif yönde; yaş, kıdem, eğitim ile etik iklim arasında pozitif yönde ilişki olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar kelimeler: Etik İklim, Etik İklim Algılamaları, Anti Sosyal Davranışlar

ABSTRACT

THE EFFECT OF ETHICAL CLIMATE ON ANTI SOCIAL BEHAVIOURS

Ozipek, Hande

Human Resources Management

Thesis Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Meral Elçi

January, 2014, 61 Pages

The relationship between ethical climate and anti social behaviours is explored in this study. Considering there is a direct link to reduce the antisocial behaviours by increasing the ethical climate perception that also increased interest to organisational ethical climate more and more in both the practitioner and academic world.

In order to explore the relationship between ethical climate and anti social behaviours, online surveys were sent to employees that are working for different business sectors and 663 employees responded. Following the statistical analysis carried out, it was found that there is a significant and negative relationship between ethical climate and anti social behaviours.

Key Words: Ethical Climate, Ethical Climate Perceptions, Anti Social Behaviours

İÇİNDEKİLER

TABLolar.....	ix
ŞEKİLLER.....	x
1. GİRİŞ	1
2.ETİK İKLİM	2
2.1. ETİK İKLİM TANIMI	2
2.2.ETİK İKLİMİN ÖZELLİKLERİ.....	8
2.3. ETİK İKLİM ÇEŞİTLERİ.....	8
2.3.1.Etik Kriter Boyutu.....	9
2.3.2.İnceleme Yeri Boyutu.....	11
2.4. ETİK İKLİMİ OLUŞTURMA.....	15
2.4.1. Etik Kuralları Oluşturma.....	16
2.4.2. Süreçler.....	16
2.4.3. Uygulamalar.....	17
2.5. ETİK İKLİMİN DİĞER KAVRAMLARLA İLİŞKİSİ.....	17
2.5.1. Örgütsel Sapma.....	17
2.5.2. Tükenmişlik Duygusu.....	18
2.5.3. Mobbing.....	20
2.5.4. Ahlaki Olmayan Davranışların Duyurulması.....	22
2.5.5.Örgüt Kültürü.....	24
2.5.6.Örgütsel Güven.....	25
2.5.7.Örgütsel Bağlılık.....	26
3. ANTİ SOSYAL DAVRANIŞ.....	29
3.1.ANTİ SOSYAL DAVRANIŞ ÇEŞİTLERİ.....	33
3.2. ÖRGÜTSEL SAPMA.....	36
4. ETİK İKLİMİN ANTİ SOSYAL DAVRANIŞLARI AZALTMA YÖNÜNDEKİ ETKİSİ.....	39
5. ETİK İKLİM VE ANTİ SOSYAL DAVRANIŞLAR ARASINDAKİ İLŞKİYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA.....	42
5.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	42
5.2. ARAŞTIRMA MODELİ VE HİPOTEZLER	43
5.3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ, KAPSAMI VE KISITLARI	45

5.4. ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEKLER	46
5.4.1.ETİK İKLİM ÖLÇEĞİ.....	46
5.4.2.ANTİ SOSYAL DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ.....	46
5.5. ANALİZLER VE TESTLER	46
5.5.1. Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin	
Bulgular	46
5.5.1.1 Örneklem grubunun yaşlarına göre dağılımı	47
5.5.1.2 Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı	47
5.5.1.3 Örneklem grubunun eğitim durumuna göre	
dağılımı	48
5.5.1.4 Örneklem grubunun medeni duruma göre dağılımı	
.....	48
5.5.1.5 Örneklem grubunun görev durumuna göre	
dağılımı	49
5.5.1.6. Örneklem grubunun sektöre ve sahiplik durumuna	
göre dağılımı	52
5.5.2. Araştırma Hipotezlerine İlişkin Bulgular	52
5.5.2.1. Ortalama, standart sapma ve korelasyon analizleri.	53
5.5.3. İki Yönlü Varyans Analizleri	53
5.5.3.1 Etik iklim ve antisosyal davranışlarda yaş ve kıdeme	
bağlı değişim.....	53
5.5.3.2 Etik iklim ve antisosyal davranışlarda eğitime bağlı	
değişim.....	55
5.5.3.3 Etik iklim ve antisosyal davranışlarda cinsiyete bağlı	
değişim.....	55
5.6.İSTATİSTİKSEL UYGULAMALAR.....	56
6. ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİNİN KABUL/RED DURUMU.....	58
7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	59
7.1. BULGULARIN ÖZETİ	59
7.2. YÖNETİCİLERE ÖNERİLER.....	59
7.3. ARAŞTIRMACILARA ÖNERİLER.....	60
KAYNAKÇA	62

EKLER

EK-1 Anket69

TABLolar

Tablo 2.1: Victor ve Cullen 1988 “Etik İklim Teorisi”	9
Tablo 2.2: Tütüncü ve Savran 2007 “Etik Kriter İnceleme Yeri Boyutu”	12
Tablo 5.1: Örneklem grubunun yaş ve kıdemlerine göre dağılımı.....	47
Tablo 5.2: Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı.....	47
Tablo 5.3: Örneklem grubunun eğitim durumuna göre dağılımı.....	48
Tablo 5.4: Örneklem grubunun medeni durumuna göre dağılımı.....	48
Tablo 5.5: Örneklem grubunun görev durumuna göre dağılımı.....	49
Tablo 5.6: Araştırmaya iştirak eden işletmeler.....	50
Tablo 5.7: Örneklem grubunun sektöre göre dağılımı.....	52
Tablo 5.8: Örneklem grubunun sahiplik durumuna göre dağılımı.....	52
Tablo 5.9: Korelasyon ve güvenilirlik analizi ile tanımlayıcı istatistikler.....	53
Tablo 5.10: Regresyon analizi.....	54
Tablo 5.11: Faktör Analizi.....	55
Tablo 5.12: Eğitim seviyesinin etik iklime ve anti sosyal davranışlara etkisi ve Anova Testi.....	55
Tablo 5.13: Eğitim seviyesinin etik iklimi algılamaya etkisi ve Duncan Testi...56	
Tablo 5.14: Cinsiyetin etik iklim ile anti sosyal davranışlara etkisi ve T Testi...57	
Tablo 5.15: Sahiplik durumunun etik iklim ile anti sosyal davranışlara etkisi ve T Testi.....	57
Tablo 5.16: Hipotezlerin Kabul / Tez Durumu.....	58

ŞEKİLLER

Şekil 3.1: Anti Sosyal Davranışların Tipolojisi (Appelhaum S., Deguire K.J. & Lay M. 2005).....	32
Şekil 5.1: Araştırma Modeli.....	43